

תצפית

ככל הזכויות שמורות

מינויו של יוסף נחמיאס, כמפקח כללי של משטרת ישראל, ביא בעקבותיו לשינויים רבים בתוך המשטרה. בין השאר: עמוס בן-גוריון יצא כנראה להשתלמות ממושכת, שתרחיקו מן החייל;

ייעשה נסיון למשוך בחזרה את ידיו של נחמיאס, ישורון סוף, מי הצטיין בעבר כראש אגף החקירות במטה הארצי והתפטר מתפקידו אחרי סיכסוך מסמכות עם עמוס בן-גוריון; מפקדי המחוזות יחלפו ויפוטרו או יועברו ממחוזותיהם למחוזות אחרים; אגף האיגוף המנופה, שהוקם במיוחד למען עמוס בן-גוריון, עלול להתחלל ותפקידיו יועברו לאגף המינהלה, כפי שהיה קיים בימי המנדט; ראש מדור הכספים במחלקה הכלכלית של המטה הארצי, ס.מ.מ. דוד ורדי, יתמנה כנראה שופט שלום.

הקמת תחנת שידור לטלביזיה בישראל היא דבר מוחשי ביותר. בין מקורבי ביגיי הועלתה ההצעה להנהיג שידורי טלוויזיה לקראת הבחירות הבאות, על מנת לרתום אמצעי המוני זה לעגלת הרימום של ביגיי ומפא"י. במקרה זה יוקם שרות טלוויזיה ממשלתי, אשר שמו המוצע הוא ראי ישראל. משרד ראש הממשלה פתח כבר במשא ומתן עם חברה אמריקאית וחברה צרפתית, כדבר מימוש התוכנית.

אין שום בטיחות כי נשיא הלבנון כמיל שמעון יגיב אמנם את מועמדו לתקופת כהונה שנייה. יתכן כי האמריקאים והגורמים הפרו-מערביים בלבנון יחליטו כי שר החוץ שארל מאליק ישרת בצורה יעילה יותר את האינטרסים שלהם, אם ייבחר כנשיא.

ירדן תפנה שוב לארצות-הברית, בבקשת מענק כספי. הפעם יהיה הסכום המבוקש חמישה מיליון דולאר, כדי לעזור לירדן להתגבר על פגעי הבצורת הקשה של החורף האחרון, אשר כתוצאה ממנה מורגש מחסור חמור בחיטה ושעורה.

חוסר-עבודה חמור מאיים על אילת, אחרי שחברת מחצבי ישראל בדקה מחדש את רשימות עובדי בדיה בתמנע והוציאה מכתבי-פיטורים לרבים מהם. עובדה זו, יחד עם ציפי צום הבניה באילת, אחרי השפעת הגדול שבא בעקבות מבצע סיני, עלולים להפסיק את השגשוג הכלכלי, ממנו נהנתה אילת בחודשים האחרונים.

מפא"י תוותר על רצונה לחוציא את ארבעת חברי מק"י ממליאת הוועד הפועל של ההסתדרות, אחרי שההצעה נתקלה בהתנגדות הנמרצת של מפ"ם והעובד הציוני והתנגדותה של אחדות העבודה, מחשש ש 9 יושבי הדבר תקדים נגדו.

העסקן הערבי נימר אלי הווארי יתמנה לשופטי-שלום, ועשוי לעלות תוך חצי-שנה לדרגת שופט מחוזי. עורך-הדין אלי-הוארי, מי שהיה מפקד תנועה ערבית חצי-צבאית בסוף ימי המנדט, נמלט ללבנון וחזר אחרי-כך לישראל, הוא המועמד היחיד מבני העדה המוסלמית, אותה מבקשים היועצים הערביים של ביגיי לפייס בכמה משרות מכובדות, כדי לעצור בה את התקדמות מק"י.

קרוב לוודאי כי לא תקבל תוספת יוקר בעוד חודשיים. אחרי שהממשלה הניחה למדד לעלות בחודש אפריל ב-4 נקודות, אולי מפני שחששה מביקורת בועידת מפא"י, נעי שים עתה מאמצים נואשים להשתלט באופן מלאכותי על המדד בחודשי מאי ויוני, האחרונים בתקופת חצי-השנה השוטפת. כדי להצדיק תוספת-יוקר, לפי ההסכם, יהיה על המדד לעלות בחודש שיים אלה ב-4.5 נקודות נוספות.

מחזור המטבע יעלה, עקב הלוואות הממשלה מן הבנקים. מאחר שהחוק אינו מאפשר לממשלה להגדיל את חובה בנק ישראל, היא לוקחת הלוואות בבנקים אחרים, מרשה להם לקחת על סמך זה בעצמם הלוואות מן בנק ישראל.

שום מהפכה לא תתחולל בהתאחדות בעלי התעשייה באסיפה הדרשנית השבוע. למרות התסיסה המתמדת, המחמירה לפרקים, חזק תמיד שלטונו האישי של אריה שנקר.

החברה הממשלתית החדשה לנפט תיתקל בקשיים בהפצת מניותיה בבנקים המקומיים. המטרבים לקנותם עקב השפל בקניות נפט קיימות.

יוסף מילוא לא יביים מחזות בתיאטרון „הקאמרי”, ולא בתיאטרון אחר, במשך השנה הבאה. בזמן שסותפו יצחק קדישזון יעסוק בשיפוץ של מועדון התיאטרון, יצא מילוא לשנת לימודים בחוץ-לארץ, בעזרת טיפונדיה שקיבל.

כפני זעזועים עומדת אחת התוכניות הפופולאריות של „קול ישראל”. לפחות אחד ממשתתפי צוות התוכנית הפופולארית שלושה בסירה אחת, דן בראמוץ, עומד לעזוב את הסירה לחלוטין. אדם אחר, מיוזמי התוכנית, שוקל אף הוא אפשרות דומה.

גרמניה לארצות-הברית. ואילו אופנהיימר עצמו נשאר כפי שהיה: ענק הרוח. בהדרגה טוהר שמו. כשירד השבוע ממטוס בלור, כדי להשתתף בחנוכת המכון למדע הגרעיני ברחובות, היה שוב חבר השורה הראשונה של מדעני העולם. באותה שעה היה גם אחד מן הקומץ ההולך ומתודלדל של הר-מאניסטים יהודיים גדולים, שידעו לשלב את גאון המוח עם גדולת הלב.

המשק

מספר חזק

לפי הבדיחה המפורסמת, ישנם שלושה סוגים של שקרים: שקר ממש, חצי-אמת וסטאטיסטיקה. ישראל היא גור-עודן לשקרנים מן הסוג השלישי.

השבוע זכו כלכלני המדינה לשיעור מאלף נוסף בתורה זו. על הפרק עמד המספר החשוב ביותר במדינה: הגרעון המסחרי במאזן התשלומים. הפרסטיגיה של הממ"ש שלה קשורה במספר זה, כי הוא המראה באיזו מידה התקרבה או התרחקה המדינה מאותו יעד אדתי: העצמאות הכלכלית.

שנור וחובות. תחילה הופיעה חוברת כחולה צנועה ומשוכפלת, מטעם הלשכה המרכזית לסטאטיסטיקה. הכותרת: „סחר החוץ של ישראל מינואר עד דצמבר, 1957. המספר החזק: הייצוא בשנה זו הגיע ל-725,800,000 ל"י, הייצוא רק ל-251,243,000. הגרעון המסחרי: 474,557,000 ל"י. במלים אחרות: המדינה כיסתה רק 34.6% ממה

החדש פירסם הבולטג הוקן אחרית דבר לספריה, אשר יתכן מאד ויהיו הדברים הייחודיים שהיא יכתוב לפירסום. בין יתר הפרקים, בהם מעזבן צירציל את כתביה, מוקדש פרק לבעיית ישראל ושכנותיה.

כותב צ'רציל, כותרת „המזרח התיכון: מוסלמים נגד יהודים”: הקשה בבעיות שעמדו בפני בריטניה במזרח התיכון היתה זו של ארץ-ישראל. מאז הצהרת באלפור בשנת 1917 הייתה ונשארת תומך נאמן במאבק הציוני, אך מעולם לא הרגשתי כי מדינת ערב קיבלו מידינו יחס בלתי-הוגן. לבריטניה הגדולה — ולה בלבד — הייכות הן את עצם קיומן כאומות. אנחנו אשר יצרנו אותן; הסף בריטי ויועצים בריטיים קבעו את קצב התקדמותן; נשק בריטי הגן עליהן. היו לנו, ואני מקהה כי עוד יש לנו, ידידים רבים ואמיצים באזור זה.

כמעצמה מנטורית התלבטה בריטניה ב"בעיה המסובכת, כיצד לתאם הגירת יהודים לבליים הלאומי עם שמירה על זכויותיהם של התושבים הערביים. מעטים מאיתנו ככלו להאשים את היהודים בשל דעותיהם הסור-ערות על נושא זה. גוע אשר כמעט ונמחקה והתוודא כלאום — אין לצפות ממנו שיהיה לגמרי שקל-ידע. אך פעולות הטרויסטים, אשר ניסו להשיג את מטרם על-ידי רצח פקידים וחיללים בריטיים, היו מעשה מביש של חוסר הכרת-תודה, שעשה רושם עמוק. אין ארץ בעולם המסוגלת לנהל מאבק נגד טרוריות, פחות מאשר בריטניה הגדולה. אין זה בגלל חולשה או פחדנות; אלא בגלל ההתאפקות והמידות הטובות, ודרך-החיים אשר חיננו באי שלנו, עליו היטבנו להגן.

האופק קודר. מעוצבנים ממעשי הרצח בארץ-ישראל, מושמצים על-ידי הארצות ה"מזרח-תיכוניות ואפילו על-ידי בני-בריתנו, לא היה זה בלתי-בעיני שהממשלה הסוצי-אליסטית החליטה לבסוף לרחוק את ידה מכל הבעיה, וב-1948 להניח את היהודים שימצאו את ישועתם בעצמם. המלחמה היקרה אשר באה לאחר מכן ניפצה באופן דרמטי את הבטחון-העצמי של הארצות הערביות, אשר התכוננו למכת-מוח מהירה. הסערה המדבקת של לידת מדינת ישראל חידדה מאז את הקשיים במזרח התיכון. אני מביט בהעצרה על העבודה אשר נעשתה שם בבניית אומה, החיאת השממה וקליטת אומללים כה רבים, בני עדות יהודיות מכל פני תבל. אולם האופק קודר. מצבם של מאות אלפי הפליטים הערביים, אשר גורשו מבתיהם והמתקיימים בקושי בתוך שטחי ההסגר שנוצרו מסביב לגבולות ישראל, הוא אכזרי ומסוכן. גבולות ישראל מבוזקים ב"רצח ופשיטות מזוינות. אלה מן המנהיגים הערביים, המסוגלים לראות לטווח רחוק יותר, אינם יכולים להשמיץ עצות של פשרה, מבלי שקולם יטובע בסערות מחאה ומבלי שייאיימו לרצחנו. זוהי תמונה שחורה ואי-מתנית של אלימות וטרור-יודע.

דבר אחד ברור: הכבוד והתבונה כאחד דורשים כי מדינת ישראל תישמר, ושועז אמיץ, יניאמי ורבי-גוני זה יורשה לחיות בשלום עם שכניו. הוא יכול לתרום לאזור תרומה בלתי-שוער של ידיעה מדעית, שקדמות וכישרון יצירה. יש לתת לו את ההזדמנות לעשות זאת, לטובתו של המזרח התיכון כולו.

אורחים

גראטוס

מאז מותו של אלברט איינשטיין, נשאר המדען היהודי מס' 1 בעולם גבר גבוה, בעל מניס של נויר. כמו איינשטיין לא היה רוברט אופנהיימר רק איש של גוסחות מאתימטיות, גם לא רק אבי הפצצה האטומית. כמו איינשטיין לפניו, היה בו משהו יהודי אופייני: תחושה מסוינת עמוקה, הנוגנת לקום נגד דעת-הקהל הגלחטה, ואף נגד ממשלת ארצות-הברית.

דרך זו הובילה את אופנהיימר בדרך בה הלק, לפני 300 שנה גלילאו גליליי, (ואף על-פי-כך, נוע תנועה), אבי המדע החדש. אחי שתברר כי לא הלשין בפני השל-טונות על חבריו, למרות שהיו מרגלים, וכי התנגד לפיתוח פצצה-היימן הנוראה, נשללה מאופנהיימר רשמית הזכות לעסוק בעבודות סודיות. היה זה פסק-דין שכמעט וחסיל.

אולם בשנים המעטות שיעברו מאז, נשכחו רוב אייבוי של המדען היהודי בן ה-53, בנו של איש-העסקים העשיר שעלה בעוריו מ"א

שקנתה, שילמה בעד שני השלישים הנ"ח ברכסי השנור ובחובות. העובדה הקובעת היתה כי בשנת 1957 עלה הגרעון ב-1.4% מכיוון שהיתה זאת שנה ללא עליה גדולה, כאשר השלום שרר לאורך כל הגבולות, היתה זאת הוכחה חותכת כי הגרעון אינו נובע מסיבות חיצוניות, אלא מליקוי המשטר הכלכלי עצמו.

חתול יוצא ונכנס. אך יצא חתול זה מן השק, כאשר התעורר מישוה בממשלה והפעיל את הלשכה לסטאטיסטיקה כדי להכניסו בחזרה. תוך כמה ימים זכו ה"כלכלנים להודעה נוספת, מטעם אותו מוסד עצמו. הודיעו ראשי הלשכה במסיבת עתו-נאים בירושלים: הגרעון המסחרי ירד בשנת 1957 כמעט ב-20 מיליון דולאר, לעומת שנת 1956.

כיצד הושג סכום זה, הסותר באופן מוחלט את הסכום הקודם שפורסם על-ידי אותם האנשים? אין כמעט גבול למה ש"סטאטיסטיקן מדופלם יכול לעשות במספרים. הדבר תלוי רק כמה שהוא רוצה להוכיח.

• היינו הפרש בין הייצוא לבין הייצוא, המראה באיזו מידה הוציאה המדינה יותר מכפי שחרוהח במסעב זה.

• ארבע שנים ניתן לאופנהיימר התואר "היהודי של תשי"ד" מטעם מערכת העולם הזה (1984).

העולם הזה 1077

אטומאי אופנהיימר בלור
חברים לצרה במדע